

M K B

T Á J É K Ö Z T A T Ó

***BARLANGKUTATÓK
SZAKMAI TALÁLKOZÓJA
MISKOLC
2009. november 6–8.***

PROGRAMOK
RENDEZVÉNYEK
KÖZLEMÉNYEK
BESZÁMOLÓK
JELENTÉSEK
RÖVID CIKKEK
HÍREK
HIRDETMÉNYEK

***2009.
szeptember-október***

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

MAROSI SÁNDOR
1929–2009

A Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, az MTA Földrajztudományi Kutatóintézet ny. igazgatóhelyettese, kutatóprofesszora, az Akadémiai Kutatóhelyek Tanácsa, a Tudományetikai Bizottság, a Szociális Bizottság, a Földrajz I. Tudományos Bizottság (társadalomföldrajz), Földrajz II. Tudományos Bizottság (természetföldrajz), az International Geographical Union (IGU) Magyar Nemzeti Bizottságának tagja, a Magyar Földrajzi Társaság tiszteletbeli elnöke, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulatnak 2000 óta tiszteletbeli tagja, a Földrajzi Értesítő alapító-, majd főszerkesztője, több hazai földrajzi szakfolyóirat szerkesztője, a Magyarhoni Földtani Társulat tagja, az ELTE címzetes egyetemi tanára, a Lóczy Lajos-érem, a Széchenyi-díj és az Akadémiai Díj tulajdonosa 2009. július 5-én, életének 81. évében váratlanul elhunyt.

Személyében a magyar földrajztudomány nemzetközileg is elismert iskolateremtő egyéniségét, a geográfia tudományának kiváló hazai művelőjét veszítettük el. Hamvasztás utáni búcsúztatásán, 2009. július 23-án Társulatunk vezetősége nevében Kesselyák Péter búcsúzott az elhunyt tudóstól.

Titkárság

PROGRAMOK, RENDEZVÉNYEK

HALOTTAK EMLÉKÉÜL – ÉLŐK INTELMEÜL

Szokásos csendes megemlékezésünket 2009. november 2-án, Halottak Napján 17,30 órakor tartjuk a Szemlő-hegyi-barlang fölötti Barlangkutató Emlékkertben. Szomorú aktualitást ad az összejövételnek Szabó Levente tagtársunk halála a Himalájában, érte is égnek majd az emlékezés gyertyái.

Szeretettel várjuk valamennyi tagtársunkat és a hozzátartozókat.

BARLANGKUTATÓK SZAKMAI TALÁLKOZÓJA

Miskolc
2009. november 6–8.
Miskolci Egyetem

Részvételi díj: MKBT tagoknak 1500 Ft, nem tagoknak 3000 Ft (tekintettel arra, hogy a Tájékoztató nyomdába adásakor a szervezés még nem zárult le, kismértékű változás lehetséges).

Szállás: a Társulat központilag nem biztosítja a szállásfoglalást. Az egye-

temtől kb. 6 buszmegállóra, a Szemere középiskolai kollégiumban (Ifjúság u. 16–20.) van 408 hely, 4 ágyas szobákban, 1400 Ft/fő/éjszaka + 380 Ft idegenforgalmi adó. A szervező Nagy Lászlóné: 46/561-449, ill. kollegium@szemere.sulinet.hu. Kérjük, hogy az érdeklődők közvetlenül intézzék a szállásfoglalást.

Étkezés: a szombati vacsora kivételével, melyet a részvételi díj magában foglal, külön étkezéseket nem szervezünk. A Tájékoztató következő számában az egyetemen (menza), illetve annak közelében található étkezési lehetőségeket megadjuk.

A rendezvény keretében november 6-án, pénteken délután kerül sor Sáropatakon Vass Imre adományokból felújított sírjának felavatására. A programra Miskolcra autóbust indítunk. A megfelelő méretű autóbusz lefoglalásához kérjük, hogy az érdeklődők igényüket a Tájékoztató végén található jelentkezési lapon jelezzék. Az autóbuszkiöltését csak a jelentkezések beérkezése után tudjuk kikalkulálni, melyről az érdeklődőket közvetlenül értesítjük.

A rendezvény programjának összeállításához a jelentkezéseket legkésőbb október 5-ig kérjük a Titkárságra eljuttatni.

A rendezvény részletes programja, szokás szerint a Tájékoztató következő számában fog megjelenni.

Titkárság

BARLANGÁSZ KLUB 2009

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság Tettye Oktatási Központjának őszi programja

Helyszín: Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, Tettye Oktatási Központ 7625 Pécs, Tettye tér 8.

Szeptember 15.

17⁰⁰ *Tegzes Zoltán* (Pro Natura Karszt- és Barlangkutató Egyesület): Barlangkutató az Abaligeti-karszton

Október 20.

17⁰⁰ *Kéki Antal* (DDNPI): Bemutatkozik a Magyar Barlangi Mentőszolgálat Dél-magyarországi Területi Egysége

November 17

17⁰⁰ *Parrag Tibor* (DDNPI): A Beremendi-kristálybarlangban üzemelő monitoring rendszer mérési eredményeinek feldolgozása

December 15.

17⁰⁰ *Gábor Olivér* (régész): Régészeti ásatások a kovácsszénájai Füstös-lik barlangban

Az előadásokon való részvétel ingyenes

Információ:

Telefon: 72/518-221, 72/518-222, 72/517-218, 30/377-3388, 30/405-4571

e-mail: komlos@ddnp.kvvm.hu, wodtke@ddnp.kvvm.hu, havasii@ddnp.kvvm.hu
www.ddnp.hu

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, valamint
az érintett Nemzeti Park Igazgatóságok anyagi támogatásával

ismét meghirdeti az immár hagyományos

CHOLNOKY JENŐ KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÁSI PÁLYÁZATOT

A 2009. évi pályázat célja: a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat keretén belül működő kutatócsoportok, személyek által a hazai karszterületeken ill. barlangokban **2008-ban** végzett feltáró és tudományos munka dokumentálásának ösztönzése, a dokumentáció színvonalának emelése, a KvVM Barlang- és Földtani Osztálya által a 13/1998. KTM rendelet szerint vezetett közhiteles barlang-, víznyelő- és forrásnyilvántartás és a kapcsolódó adattár fejlesztése érdekében.

Pályázni két kategóriában lehet:

Egyéni kategóriában a Társulat egyénileg és csoportokban tevékenykedő tagjai egyaránt pályázhatnak a karszt- és barlangkutatással kapcsolatos:

- **2008-ban** megjelent magyar nyelvű publikációval;
- **2008-ban** elhangzott magyar nyelvű előadás(ok) teljes anyagával (az előadás helyének, időpontjának és a rendezvény programjának csatolásával);
- **2008-ban** készített magyar nyelvű doktori értekezéssel, szakdolgozattal, TDK dolgozattal vagy középiskolai, szakmai tanulmányi versenyre készült dolgozattal;
- saját kutatási eredményeket összefoglaló, még nem publikált tanulmánnyal;
- egyéni bibliográfiai tevékenységgel (szakbibliográfia, időszaki bibliográfia);
- mozgófilm készítésével.

Csoportos kategóriában kizárólag a Társulat keretében működő csoportok, ill. kutató kollektívák (nem megbízásos munkát végző ad hoc bizottságok, legalább három egyéni kutatóból álló munkacsoportok) pályázhatnak – figyelembe véve a tagságtól érkezett visszajelzéseket – az eddigi merev felépítésű „csoportjelentések” helyett:

- a hazai karszterületeken és barlangokban **2008-ban** végzett felderítő, feltáró és állagvédelmi tevékenység dokumentálásával (szöveges ismertetés + térkép- és fotódokumentáció, műszaki leírás stb.), a pályamunka elején a tartalom tömör összefoglalásával)
- a karszt- és barlangtan területén végzett tudományos tevékenység dokumentálásával (vizsgálat, megfigyelés, mérés, kísérlet, kutatási módszer és eszközfejlesztés stb. módszerének és eredményeinek szöveges és grafikus bemutatása, kiértékelése stb., a pályamunka elején a tartalom tömör összefoglalásával).

A pályamunka mindkét témakörben végzett tevékenységet is tartalmazhatja, ebben az esetben természetesen a kötet elejére kerülő összefoglaló mindkét témakörre terjedjen ki.

A pályázatok értékelésének szempontjai:

Egyéni pályázatok:

• A témaválasztás újszerűsége	0–10 pont
• A munka alaposága, szakszerűség	0–30 pont
• Az elért eredmények jelentősége (egyediség, szakmai újdonság, dokumentatív érték stb.)	0–40 pont
• A megjelenítés színvonala (logikai felépítés, nyelvezet, helyesírás, illusztrációk minősége stb.)	0–20 pont

Összesen: 100 pont

Csoportos pályázatok:

• Az összefoglaló informatív értéke	0–5 pont
• A végzett tevékenység és az eredmények bemutatásának alaposága, szakszerűsége	0–30 pont
• A pályamunka dokumentatív értéke (részletesség, adatszerűség, precizitás, illusztrációk szemléletessége stb.)	0–30 pont
• Az elért eredmények jelentősége	0–20 pont
• A megjelenítés színvonala (logikai felépítés, nyelvezet, helyesírás, illusztrációk minősége stb.)	0–15 pont

Összesen: 100 pont

A pályamunkák nem tartalmazhatják a KvVM, illetve a nemzeti park igazgatóságok megbízásából végzett tevékenységek eredményeit; a Bíráló Bizottság az ilyen adatokat, illetve dokumentumokat tartalmazó pályamunkákat a pályázatból **kizárja**.

A pályázatokat öt főből álló Bíráló Bizottság értékeli, melynek tagjait a MKBT javaslata alapján a KvVM kéri fel.

Az egyéni és csoportos kategóriában egyaránt egy-egy *I., II. és III. díj* adható. A Bíráló Bizottság a pályázatok értékelését követően fenntartja a jogot a díjak megváltoztatására.

Az eredmény **ünnepélyes kihirdetésére**, a díjak átadására a Barlangkutatók Szakmai Találkozóján, 2009. novemberében kerül sor.

A pályázatok beadási határideje (postabélyegző kelte): 2009. október 15.

A pályamunkákat (a korábbi évek gyakorlatától eltérően) **három** azonos kivitelű **példányban**, továbbá – amennyiben a pályamunka számítógépen készült – 1 példányban CD-n a következő címre kell beküldeni:

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

Jelige: "Cholnoky Karszt- és Barlangkutatói pályázat"

1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

A pályázattal kapcsolatban további felvilágosítást ad:

KvVM Barlang- és Földtani Osztály tel.: (1) 325-9503, 325-9504
Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat tel.: (1) 346-0494, 346-0495

XVI. LAKATOS (NEM MONDHATJUK KI MI) ALSÓ-HEGY 2009

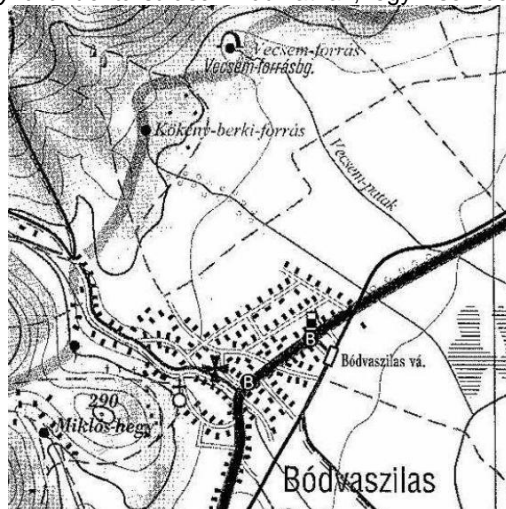

A MAFC Barlangkutató Csoport **szeptember 26-án** az idén immáron tizenhatodik alkalommal rendezi meg a Lakatos *nemmondhatjukkimit*. A TALÁLKOZÓ elsődleges célja, mint eddig mindig, minden évben, az Alsó-hegy zombolyainak megismerése, a zombolyatúrázás népszerűsítése.

A **k...át** a MAFC Barlangkutató Csoport alapította 1994-ben. Ötlete és elnevezése akkor született, amikor az alapítók barlangkulcsokkal a kezükben olyan barlangbejárásokat kerestek, ahol az azokhoz való ajtó található. Az évente sorra kerülő rendezvény – amely leginkább a tájfutás, a teljesítménytúra és a barlangjárás érdekes egyvelegeként jellemezhető – átlagosan 80–100 gyakorlott barlangjáró részvételével zajlik. A feladat, kézhez kapott információk alapján, a tornai Alsó-hegy kijelölt zombolyainak bejárása, megismerése: a zombolyokban megadott helyeken jelképes "lakatok" és ellenőrző lapok vannak elhelyezve. Minden csapat kap egy "lakatkulcsot". A feladat megtalálni a zombolyokat, a kapott kulccsal kinyitni a saját "lakatot", és emellett minél több zombolyt bejárni a lehető legrövidebb idő alatt. A zombolyok bejáratait a turistautakról kiindulva szalagozással kijelöljük, valamint bejárásukhoz túrakalauzt bocsátunk minden csapat rendelkezésére.

A túrákon **3 fős alkalmi vagy állandó társulások** indulhatnak, egy zombolyba azonban elég egy csapattagnak leereszkedni. Az egyéni alapfelszerelésen kívül minden csapat számára szükséges egy legalább 60 méter hosszú köté (ez lehet több darabból is), néhány nitfűl, karabiner és kötélgyűrű, iránytű és írószám (akár több is). A résztvevők szombat reggel 8-kor indulnak és délután fél 6-ig van lehetőség a zombolyok felkeresésére.

Terveink szerint szombat este a Voronja-expedíció tagjai tartanak vetített képes beszámolót augusztusi túrájukról, amíg a Rendezőség dűlőre jut a gumipontozással.

A **táborhelyre**, amely a jól bevált Vecsem-forrásnál lesz, 25-én, péntek estétől várjuk a résztvevőket (fontos: a tavalyi győztes csapat tagjai a vándorkupát ne felejtsek otthon!).

MAFC Barlangkutató Csoport –
Nyerges Miklós

BESZÁMOLÓK, RÖVID CIKKEK

MKBT SZAKMAI TANULMÁNYÚT A VÉRTESEBEN

Társulatunk tavalyról elmaradt hazai szakmai tanulmányútjára 2009. július 11–13. között került sor a Vértesben. A program szakmai részének lebonyolításában az Alba Regia Barlangkutató Csoport részéről Sívó Zsuzsanna, Szarka Gyula és egy napra Zentai Ferenc, a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságától Juhász Márton volt segítségünkre, akiknek ezúton is köszönetet mondunk. A túra résztvevőinek száma 16 fő volt.

Túránk kiinduló pontja Csákvár volt, ahol a Vértes Természetvédelmi Közalapítvány központjának és egyben a Vértesi Natúrpark Látogatóközpontjának is helyet adó Geszner Házban létrehozott kiállításon ismerkedtünk a hegység felszíni és felszín alatti látványival. Természetesen ízelítőt kaptunk az Alapítvány működését segítő egyéb helyiségekből is. Ó, ha a Társulatnak csak a fele állna rendelkezésre!!!

Innen az Esterházy kastélyt kerestük fel, mely ma kórházként működik, ezért az épületnek csak a fogadócsarnokát látogattuk meg, ahonnan a hatalmas parkba lehet átjutni. A parkban álló műbarlang szikláin azonnal mászásra készítették a társaság tagjait. Az igazi mászásélményt azonban a Haraszt-hegyi tanösvény szolgáltatta, ahol a Kölik-völgyi-barlang hasadékában a résztvevők nagy része próbára tette képességeit. A tanösvény legmagasabb pontjáról, a Kölik-völgy feletti sziklás gyepterületről remek kilátás nyílt nemcsak a Vértes, de a Bakony és a Velencei-hegység irányába is. Az ösvény – sajnos meglehetősen rossz állapotban talált – állomásainak végigjárása után a község határában lévő Nagy-hegy dolomitsirtjei között rejtőző Csákvári-barlangot kerestük fel. A Báraczháza néven is ismert üreg legfőbb nevezetessége az itt talált háromujjú ősló, a Hipparion primigenium lelet, mely megtalálásakor Európában igen nagy feltűnést keltett. Az újabb kutatások szerint az üreget már a rómaiak is ismerték, ezt bizonyítja egy a bejárat melletti falon talált felirat, mely szerint a vadászat istennőjének, Dianának állított itt szentélyt Marcus Aurelius Constantinus.

Csákvártól búcsút véve Gánt felé indultunk, ahol a Balás Jenő Bauxitbányászati Múzeumot látogattuk meg, utána pedig a földtani tanösvényt

A Kölik-völgyi-barlang bejárati hasadék

jártuk végig. A holdbéli táj hangulatát keltő bányaudvar legérdekesebb látványosságai az ún. dolomitbörcök és a dolomittfelszínen megjelenő hematitos és pirites kéreg. Különösen nagy élvezetet jelentett a csigavázak gyűjtögetése a vetőfalban.

Az első nap utolsó láttnivalóját a Gánt határában található Hosszú-haraszt szolgáltatta, ahol Zentai Ferenc részletesen ismertette az Alba Regia Barlangkutató Csoport által folyó kutatásokat, melyek közelebbi felkeresése következő napi célunk volt.

Miután elfoglaltuk szállásunkat a Gánti Turistaházban, este jó hangulatú nótázás keretében születés- és névnapok ünneplésére került sor.

A Hamvas-barlangban

Másnap először a Hosszúharaszt-vető karsztos barlangjait vettük jobban szemügyre. Bemelegítésképpen a Hamvas-barlangban kezdtünk, majd a Huzatos-hasadék következett. Mindkettőben kedvünkre kúszhattunk-mászhattunk. Nagyon érdekes volt a Vaskobak-barlang, ahová széndioxid előfordulása miatt most nem mentünk be, és a Sasfészek alatti barlang nyílását is csak távolról vettük szemügyre. Közben a napsütés kezdett egyre elviselhetlenebbé válni, ezért igyekeztünk a Gánti-barlanghoz, ahol az árnyékos erdőben felüdülés volt beöltözni. A barlang igen látványos oldásformáiban gyönyörködve lelkes csapatunk minden lehetséges helyre bemászott, így a túra a tervezettnél kissé hosszabbra nyúlt, de szerencsére ez a további programot nem zavarta. Délutánra Csókakő várának meglátogatása, majd a belföldi tanulmányutak elmaradhatatlan programpontja, a borturizmus jegyében zajló pincelátogatás maradt. Ezúttal Csákberényben, a Sáfrán pincét kerestük fel, ahol nagyon kellemes környezetben, szívélyes családi vendéglátás mellett 10 fajta bort kóstolhatott végig a társaság, ízletes hagymás házi zsíros-kenyerek kíséretében.

Utolsó napra is maradt még bőven program. Utunkat Oroszlány felé folytatva először Majkpusztán álltunk meg, ahol a némasági fogadalmat tett kamalduli rend remeteségének épületegyüttesét tekintettük meg. A később Esterházy vadász-kastélyá alakított épületben ma múzeum látható, az egyszemélyes remetelakok egyike a szerzetesek korának megfelelően van berendezve, a többiben korszerű szállás kapható.

A felhagyott bauxitbánya részlete

A Lengyel-szakadék

A Szelim-barlang

Innen Vértessomlóra mentünk, ahol a település előtt már várt bennünket Juhász Marci, hiszen csoportunk számára kivételesen egy alkalomra a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság engedélyezte a Vértessomló-barlang meglátogatását. A Társulat által rendezett szakmai tanulmányutak egyik kiemelt célja, hogy olyan objektumokba juthassanak el az érdeklődők, amelyek felkeresésére másként nincs lehetőség. Ezért a további szakmai kirándulások is ennek a gondolatnak a jegyében kerülnek megtervezésre.

Sajnos a barlang meglehetősen szűk bejárati szakasza kissé megrostálta a csapatot, de akiknek sikerült a lejutás a barit-kristályokhoz, azok számára felejthetetlen élmény maradt a barlangtúra. Délután maradt még annyi idő, hogy a programot lezáró Szelim-barlangi látogatás előtt felkeressünk a Gerecse Barlangkutató Egyesület kutatási területén néhány ígéretes objektumot. Így elsőként a Nyári-barlangnál folyó bontási munkákat kerestük fel, ahová a vállalkozó szelleműek be is másztak, majd a Lengyel-szakadék látványos bejárati aknája volt a következő helyszín. Innen előbb a Március-, végül pedig a Lengyel-barlanghoz mentünk.

Utoljára a turulszobor és az alatta nyíló Szelim-barlang meglátogatása, illetve a már elmaradhatatlan kérdés: Hová megyünk legközelebb? megválaszolása maradt. „Irány a Szlovák-karszt!”

F. N.

BESZÁMOLÓ ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAMOKRÓL

A Mozgáskorlátozottak Egyesületei Országos Szövetségének Ifjúsági Tagozata, valamint a Vakrák Barlangkutató és Szabadidősport Egyesület integrált nyári tábort szervezett mozgáskorlátozott és ép fiatalok számára Jósavőre, 2009. július 9–12-ig. Ebben a táborban összesen 28 fő vett részt, akik az ország különböző szegleteiből érkeztek.

A rákövetkező hétvégén a Raiffesein Bank támogatásából megvalósult, fél éven keresztül zajló, családon kívül nevelkedő gyermekek élményterápiája zárásaként a projektben résztvevő 28 gyerek közül 12-en vehettek részt – 2009. július 17–19. között – a festői szépségű Jósavőren rendezett táborban. Mindkét táborban szervezőként a Vakrák Barlangkutató és Szabadidősport Egyesület tagjai, valamint az ELTE 6 hallgatója biztosította a hétvégék sikerét.

Lovaglás (Czefernek László felvétele)

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság és a Rudabányai Bányászattörténeti Múzeum nagylelkű segítségével a programok között szerepelt rudabányai múzeum- látogatás, vöröstói középtúra, lovaglás, kézműves foglalkozás.

Köszönjük a tábor programjainak megrendezéséhez nyújtott segítséget és támogatást a résztvevőknek és a szponzoroknak, valamint az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóságnak.

Göröcs Dorka – Vakrák Egyesület

Uszanov Natasa – MEOSZ Ifjúsági koordinátor, pszichológus

Vid Gábor – Vakrák Egyesület

Résztvevők gondolatai:

A tábor programjai közül a Rudabányai Bányatörténeti Múzeum, a Baradla-barlangtúra és a lovaglás tetszett a legjobban. A múzeumban a türelemüvegek, a barlangban az Óriások-terme fogott meg leginkább. Nagy élményt jelentett az, ahogy a segítők a hátukon vitték minket a barlang lépcsőin. Öröm volt együtt lenni ezzel a vidám, összetartó csapattal.

Fantasztikus volt látni, hogy valódi közösséggé kovácsolódtunk ezalatt a néhány nap alatt. Köszönöm mindenkinek, akik lehetővé tették számunkra a táborban való részvételt.

Dzjadiga Nelli, MEOSZ IT ifjúsági koordinátor, Dunaújváros

Ezúton szeretnénk megköszönni a szervezőknek, adományozóknak, valamint mindenkinek, akik lehetővé tették a MEOSZ Ifjúsági Tagozata fiataljai számára, hogy megismerhettük Jósvalfó környékét, illetve az Aggteleki Nemzeti Park csodálatos értékeit!

Felejthetetlen élményként maradnak meg bennünk, résztvevőkben azok a programok, amelyeken részt vehettünk: a rudabányai Bányászattörténeti Múzeum kiállítása, a szalonai református templom, az Aggteleki Nemzeti Park, azon belül is a Baradla-barlang gazdag és lenyűgöző forma- és színvilága, a kézműves foglalkozások, a lovaglás hucul lovakon, és a kitűnő vendéglátás mellett természetesen az esti táborüzek hangulata.

Köszönet az önkéntes segítőknek, az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság munkatársainak, a Bányászattörténeti Múzeum munkatársainak, valamint Vid Gábornak, Uszanov Natasának, a Vakrák Egyesület minden tagjának a maradandó élményekért!

**A „CAMELOT” Mozgássérült Fialok Győri Egyesületének résztvevői nevében:
Pethő Lajos, a „CAMELOT” elnöke, Győr**

...Önkéntes segítőként érkeztem a táborba, de egy percig sem éreztem magam annak. Itt mind adtunk és kaptunk is segítséget. Azt hiszem, erről a természetes mechanizmusról szól az élet. Ettől vagyunk, akik vagyunk, és ez éltet minket. Nem utolsósorban értelmet veszítettek az olyan szavak, mint a ti, az ők, és végül csak egy maradt: a barátaim.

Köszönettel tartozom Natinak és Gábornak, akik lehetővé tették számunkra a tábor létrejöttét, s kedves barátomnak Palinak, aki által eljutottam a MEOSZ-hoz. Szeretettel gondolok azokra is, akik a segítségemet elfogadták, akik mosolyukat, bizalmukat, kedvességüket, kézfogásukat, barátságukat, kedves pillantásukat, szakértelmüket vagy ölelésüket adták.

Bokor Vera Zsófia, MEOSZ IT önkéntese, Szombathely

BESZÁMOLÓ

A XV. NEMZETKÖZI SZPELEOLÓGIAI KONGRESSZUSRÓL

A 2005-ös görög (kalamosi) konferencián hozott döntés értelmében az idei világtalálkozót az USA-ban, Texasban, San Antonio közelében, egy Kerrville nevű kisváros (a texasi karszt kapujának tartják) magánegyetemén, a Schreiner University campusa-ban tartották.

Az előzetes várakozásnak megfelelően a szervezés teljesen zökkenő-mentesen zajlott (ellentétben az előző konferenciával), évekkel előre szinte mindent lehetett tudni. Már más, hasonló rendezvényekre is pólókkal (az enyém a konferenciára már tönkre is ment, vehettem újat), matricákkal érkeztek. A magam részéről 3 éve rendszeresen találkoztam, minden évben különböző konferenciákon George Venivel, a főszervezővel. Már akkor szállás- és menzai árakról számolt be.

Amerikai viszonyok között viszonylag olcsón sikerült megrendezniük a találkozót. Étkezésenként 7 dollárért olyan svédasztalos ebédet, vacsorát kaptunk, hogy még az európai ízlés szerinti is találtak maguknak megfelelő fogásokat, rengeteg salátát, korlátlan mennyiségű pizzát, és persze mindig volt hamburger és hot dog. 25 dollár volt a kétágyas, közös háló, amelyhez két szobánként tartozott fürdő. Volt zajos, társasági kemping (természetesen szau-na sátorral, hot tub-bal), és családó-soknak a campus másik oldalán csendes kemping, alig néhány dollárért. Mindegyik szálláslehetőség max. 5 perc sétára volt bármelyik hely-szintől. Volt nagy auditorium és szekcióüléseknek megfelelő termek (ezek is cca. 100 fősek voltak), hatalmas tornaterem, ahol kötéltechnikát lehetett tanulni, ill. hatalmas barlangtérképeket nézhettünk kiterítve a földön (a Mammoth Cave 590 km, de a Lechuguilla, a Wind Cave és a Jewel Cave mindegyike 200 km feletti). Természetesen egy (drága) büfé is volt, amelyekben azonban csak 16 óra után volt sör...

A kongresszus színhelye: a campus

Volt uszoda és kondi-terem, ezek használata ingyenes volt. A részvételi díj a konferenciára 300 US dollár volt (ha elég korán fizette be az ember), de ezért adták a 2000 oldalas (5 kg-os) kötetet (3 részbe kötve) is az előadásokkal (ez külön megvásárolva a konferencián már 75 dollár volt).

Az egy hetes konferencián szokásos szerdai pihenőnapon számos barlangba lehetett jelentkezni, ill. felszíni sétákra, hegyi túrára, régészeti bemutatóhelyekre, vagy vadvízi evezésre – ezek díja 50–100 dollár között volt. A regisztráltak háromszor vehettek részt különböző jogcímenek különböző banketteken.

Maga a város természetesen csak amerikai fogalmak szerint volt a karszt-vidék kapuja. Mint Budapest a Bükké... A Sonorába pl. 2 órán át buszoztunk. Mintha este elvinnénk Budapestről a résztvevőket Miskolc-Tapolcára fürdeni... Mert amelyik este nem volt bankett, lehetett barlangtúrára jelentkezni. De volt lehetőség napközben, az előadások helyett is barlangászokodni... Az egyik legemlékezetesebb túra a Bracken Bat Cave volt, ahol állítólag 20 millió denevér él. Már napnyugta előtt megkezdtek a kirepülést, majd kis szünet után, sötétedésig folytatták... Fantasztikus volt, mert a hely adottságai következtében 1 méterre a nézőktől suhantak el ezrével, milliószám. Csak az a szúrós ammónia szag ne lett volna... Nincs az a vidéki, eldugott állomási WC, amelyik ezzel versenyezhetne.

A konferencián 50 ország képviseltette magát, az UIS General Assembly a 60 tagból 41 jelent meg. 500 volt a külföldi résztvevők száma, és 1000 az USA különböző tagállamaiból érkezettek. Eredetileg félttem a vízum ügytől, de ezen a téren sokat javult a helyzet. Egyrészt mi, magyarok is bekerültünk a vízummentesek közé (5 éve ki hitte volna?!), másrészt sokkal szívélyesebbek voltak az ujjlenyomat-vevő immigration officerek. Nem is ismertem rájuk: ez Amerika?! Ennek ellenére Magyarországról csak Egri Csabával kettesben voltunk (főszében nehéz 300 000 Ft alatti repülőjegyet találni! Tavasszal még 140 000-ért kaptam). Az MKBT-t azonban négyen képviseltük, mert a helyszínen csatlakoztak hozzánk németországi illetőségű tagtársaink: Dr. Szentés György és Oláh Csaba. Utóbbiaknak külön köszönet jár azért, mert átvállalták a kongresszusi kötet társulati példányának hazaküldéséért kifizetett 40 dolláros postaköltséget.

Az előadások nagyon érdekesek, általában igen színvonalasak voltak, bár az amerikai előadókat sokszor nehéz volt megérteni... Remek vetítéseket is lehetett közben nézni, Levettették Egri Csaba vercorsi díjnyertes filmjét is – sajnos, az újat, ami főleg a József-hegyiben készült, technikai okokból nem tudták bemutatni.

Magyarországról két előadás hangzott el: Szentés György a Vulkánszpeleológiai Kollektíva hazai eredményeiről számolt be, jómagam hazai kristálybarlangjainkat mutattam be Esztramosról Beremendig.

Az utókirándulások közül mindketten a Mammoth Cave-t választottuk (ez volt az egyik legolcsóbb). Az egyhetes program 400 dollárba került, de ezenfelül egyénileg kellett elutazni Nashville-be. A barlang mellett egy kutató-bázison helyeztek el bennünket (spártai, de tiszta és megfelelő, légkondicionált helyen, 4 ágyas hárszobákban, emeletes ágyakban, közös zuhanyzóval, étkezővel). Nem volt személynél, a kaját a tábor lakói készítették. Esténként vetítések, előadások voltak, az egyes bejáratokhoz (a Mammothnak cca. 25 van!) kisbuszokkal szállítottak. Bevittek a barlang legszebb, legféltettebb részeire is, így pl. fantasztikus gazdagságban és méreteken csodálhattuk a gipszvirágokat).

A miskolci szakmai napokra Csabával több előadást is terveztünk.

Egyhangúlag megszavaztuk 2013-as helyszínnek Brno-t, aminek az elő- és utókirándulásai Magyarországra is elvezetnek majd. Ennek lebonyolítására a szervezők máris felkérték az MKBT-t.

Az UIS vezető szerve, a büro alaposan átalakult, mivel az alapszabály szerint ugyanazt a funkciót csak két cikluson keresztül lehet betölteni. Így kimaradt pl. a sokak által ismert szlovén Andrej Mihevc, és az ukrán Alexander Klimchouk

sem alelnök már, csak tag a büroban. Változatlan maradt viszont az elnök személye: Andy **Eavis** Nagy Britanniából. Alelnökök az igen sikeres konferencia fő szervezője, George **Veni** az USA-ból és Christian **Dodelin** Franciaországból. Szintén változatlan maradt a főtktár személye: ő Fadi **Nader** Libanonból.

A büro tagjai lettek (szavazatszám szerinti csökkenő sorrendben): Nadja **Zupan** Szlovéniából (ő lett Pavel Bosak utódja a kincstárnoki poszton), Paul **Williams** Új-Zélandról, Sik Woo **Kyung** Dél-Koreából, Efraim **Mercado** Puerto Ricoból, Alexander **Klimchouk** Ukrajnából, Stein-Erik **Lauritzen** Norvégiából, Giovananni **Badino** Olaszországból és Jean-Pierre **Bartholeyns** Belgiumból.

16 év után maradt tehát ki a büroból Pavel **Bosak** professzor Prágából, aki azonban tiszteleti taggá választottunk, és a következő kongresszus „tudományos főnöke” lesz

Nagyon örülök, hogy részt vehettem ezen a konferencián, és egymás után harmadszor lehettem az MKBT hivatalos képviselője.

Leél-Óssy Szabolcs

Néhány kiegészítés Egri Csabától, ahogy ő látta a rendezvényt:

A rendezvény helyszíne egy campus volt, aminél jobbat el sem lehet képzelni egy ekkora szabású rendezvényhez. Minden egy helyen a színházteremtől a hatalmas előadótermeken át a moziig, a különféle szállásokon át az étteremig, kiállító terem a fotóknak, térképeknek és egyéb művészeti alkotásoknak, tornaterem ahol a speleolimpiát rendezték, és még bőven maradt hely a különféle felszerelések és könyvtárak számára is. Mindez egy kellemes parkban egymáshoz közeli különálló épületekben. A több mint 50 ország 1500 regisztrált résztvevőjének azonban a 2/3-a természetesen az USA különböző államaiból jött.

Az egy hét alatt mindenféle témakörben több mint 300 előadást tartottak, melynek írásos anyagai mind az MKBT-ben, mind pedig a barlangtanban megtalálhatók. Az előadók, és az előadások címeit a következő linken érhetitek el. <http://www.ics2009.us/weeklysched.pdf>

Gipszvirág a Mammoth-barlangban (Phillip Crochet felvétele)

A szervezők fantasztikus munkát végeztek. Még kisebb kavarodásokról sem tudok beszámolni, menetrendszerűen ment minden az előre meghirdetett program-pontoknak megfelelően. Mindenkinek fel kell kötnie a gatyáját, aki hasonlóan színvonalas világkongresszust szeretne szervezni, amire legközelebb 2013-ban a cseheknek lesz lehetősége Brno-ban. De jövőre a SZÁZ ÉVES A SZERVEZETT MAGYAR BARLANGKUTATÁS NEMZETKÖZI KONFERENCIÁ-n mi is megmutathatjuk, mire vagyunk képesek.

A kongresszus rengeteg helyszíne és párhuzamosan induló programjai miatt legalább kétfelé kellett volna szakadni. A napközbeni változatos témájú előadások után esti túrákon, koncerteken, fogadásokon tölthettük az időt. Voltunk Texas leghosszabb barlangjában (Honey Creek 30 km), ahová egy mesterséges 50 méter mély kútgyűrű bejáraton egy traktorral eresztettek le, majd húztak ki mindenkit. A kicsit bizarr bejutás után pedig 4–5 órát gyalogoltunk nyakig érő 20 fokos vízben, a gyakorlatilag teljesen képződménymentes járatokban. Viszont voltunk a környék legszebb barlangjában (Sonora), ami agyilag nehezen felfogható képződmény-kavalkádban pompázik, és tényleg a legszebb barlang, ahová valaha eljutottam. És végül elvittek a világ legnagyobb denevérpulációjának kirepülését megnézni a Bracken Cave-hez. Itt 20 millió denevér repül ki szürkületkor a barlangból nagyjából 1 óra alatt, hogy elfogyasszon több tonna rovar, mielőtt újra visszatér szálláshelyére. A komplex élményt a kartávolságnyra elrepülő denevérek látványa, a szárnyaik suhogása, és a hosszú távon nehezen elviselhető szagok terjedése tette teljessé.

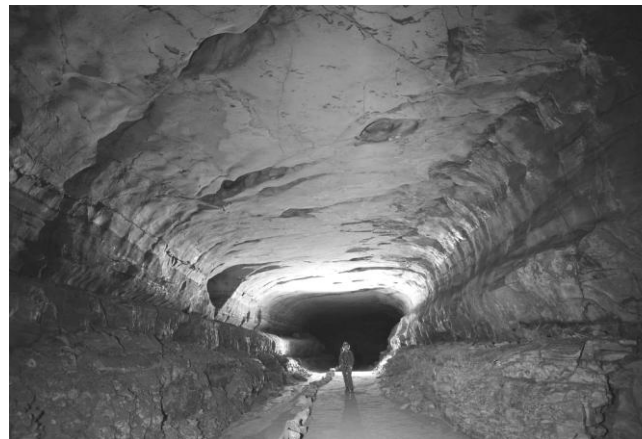

Képződmény a Sonora-barlangban

A denevérek kirepülése

A kongresszus után részt vettünk a Mammoth-barlangi terepgyakorlaton, ahol sokkal családiasabb légkörben kaphattunk bepillantást az ott folyó tevékenységekbe. 5 napon keresztül a helyi kutató intézet szervezésében a barlang különböző bejáratain keresztül szálltunk alá, és nézhettük meg a világ leghosszabb barlangjának különböző részeit. Azt azért kihangsúlyoznám, hogy ez a leghosszabb barlang, és nem feltétlen a legnagyobb, mivel egy váloga-

Folyosó a Mammoth-barlangban

rekordot állítva fel. De természetesen meg kell említeni a barlang hatalmas folyosóit, az óriási termeit és a gyönyörű formáit is, ami miatt méltán került a világ leghíresebb barlangjai közé.

Egri Csaba

MKBT TANULMÁNYÚT A SZLOVÁK KARSZTON

Társulatunk 2009. augusztus 5–9. között a Rozsnyói Barlangkutató Csoport tagjainak segítségével szakmai tanulmányutat szervezett a Szlovák Karszt barlangjainak megismerésére. A résztvevők száma 20 fő volt.

Túránk kiinduló pontja a Bükk hegység északi részén fekvő Tardona volt. Itt találkozott a társaság augusztus 4-én délután, ahol autóbusszos túráink szinte állandó gépkocsivezetőjének, Kónya Gyurinak és feleségének vendégszeretettel élveztük. Hangulatos közös vacsora és borozás után, másnap reggel – autóinkat hátrahagyva – autóbusszal indultunk Várhosszúrétre. Itt a Rozsnyói Barlangkutató Csoport kutatóházában, illetve körülötte táboroztunk. A délutáni programhoz csoportunk nagy létszáma miatt két részre váltunk, amit kissé nehezített, hogy egyetlen közlekedési eszközünk volt, ezért először 7 embert kitéttünk Szádalmás közelében a Körtvélyesi-barlangnál (Hrušovská jaskyňa), a maradék pedig a Szilicei-fennsíkra indult, a Majkó-barlanghoz. Itt már várt bennünket a nemzeti park természetvédelmi őre is, aki a barlangban végig velünk volt. A barlang legnagyobb látványossága a patakos ág rendkívül látványos profilja, valamint az aljába a víz által bevált kis csatorna volt. A kísértő természetvédelmi őr érdeklődésünkre sok érdekes történetet mesélt a környék állatvilágáról, főleg a visszatelepülő farkasokról, majd míg buszunk visszahozta a másik barlangból a többieket, elvitt a közeli Solyom-sziklához. Itt megnéztük az egykori vár maradványait, megmutatta a sziklában a ragadozómadár fészket és a Rabló-barlangot. A nap végén az igen szépen berendezett várhosszúréti kocsmában költöttük az eurót.

Következő nap az Ardói-barlang (Ardovská jaskyňa) volt a túracélpont. Itt ismét

tott társasággal sikerült a leghíresebb (vagy hírhed-tebb) átmenő túrán részt vennem, ahol ex-rém szűk helyeken 8 órás vízben kúszás után lehetett kb. először felállni. Amúgy ezzel az összeköttetéssel lett a világ leghosszabb barlangja, de a tábor során folyó térképezésekkel többször is 150–200 méterrel növelték a barlang hosszát, ezzel újabb és újabb világ-

két részre oszlottunk, a társaság fele egy kellemetlen szűkületen átnyomulva lejutott egészen a patakos részig, a többiek pedig a felső száraz részeken gyönyörködtek a barlang rendkívül változatos és gazdag képződményeiben, valamint megcsodálhatták a látványos színlőket is. Míg a többiekre vártunk, néhányan mégis átküzdötték magukat a szűkületen, majd beszámoltak a túlóldalon látott terem cseppkőgazdagságáról. Ám a patakos ágból nyakig sárosan visszajövők láttán a hátramaradtak sem éreztek csalódást. Legalább bőven jutott idő a gyönyörködésre és fotózásra, hiszen talán mi voltunk az utolsó túrázók a barlangban, a kulcsot a rozsnyóiak rövidesen átadják a nemzeti parknak, s ide már a továbbiakban nem sok remény lesz a lejutásra.

Délután még programon kívül megnéz-hettük a szalmacseppkőveiről nevezetes Gom-baszögi-barlangot, majd ismét felmentünk a Sziliceifennsíkra, ahol el-sétáltunk a Sziliceijégbarlanghoz, amit sokan egyáltalán nem ismertek. Igaz, hogy a barlangba lemenni – engedély hiányában – nem tudtunk, s jeget is alig találtunk, a hatalmas bejárat még így is nagy élményt jelentett. Szerencsére már az időjárás is megjavult, elállt az eső és kisütött a nap, így jól esett a szilicei kocsmá teraszán a sörözés.

Csoportunk a Sziliceijégbarlangnál

A Gombaszögi-barlang

Pénteken a Szepesi várba készültünk, előtte azonban rozsnyói barátaink elintézték számunkra a betléri kastély meglátogatását, így aznapi programunk elég feszített volt. A kastélyból az eredetileg önálló Szepeshelyre (Spišská Kapitula) autóztunk,

ahol először a Világörökség részévé nyilvánított gyönyörű gótikus stílusban épült Szent Márton székesegyházat és a benne található szárnyasoltárokat néztük meg. Innen Szepesváralján át a Szepesi várhoz mentünk tovább, mely a Szepesség egyik legértékesebb műemléke és szintén a Világörökség része. Itt másfélórás szabadprogram keretében mindenki kedvére járkalhatott Közép-Európa egyik legnagyobb kiterjedésű várában. A várlátogatás után a drevenyiki karsztot (Dreveník) kerestük fel. Drevenyik Szlovákia egyik legnagyobb és legrégebb mésztufa hegye, s az egyik legrégebben védettséget élvező terület. A hegy oldalait meredek, letöréses, 50 méter magasságot elérő sziklafalak képezik, melynek belsejében sziklatornyok, kisebb barlangok, repedések találhatók. A természetvédelmi területen vezető turistaösvényről

szép kilátás nyílik a környező hegyekre, valamint a Szepesi várra. Társaságunk tagjai természetesen nagy élvezettel másztak fel minden lehetséges helyre, így rengeteg idő elment, pedig a nagy látványosság csak ezután következett.

Kis kitérővel visszabuszoztunk egy, a Szepeshely közelében található mésztufadombhoz, ahol több ásványvízforrás tör fel. A domb tetején áll a Szent Kereszt Kápolna. Már a XVII. században két forrást is leírtak a dombon, melyek közül a magasabban lévőből, kb. 20 lépésnyire a kápolnától, morajlással bugyogott fel a feltörő gáz. A domb északi részén 1956-ban mélyítették ki egy furatot, amely eredetileg a Siva Brada Gyógyfürdő gyógyvízellátását szolgálta volna. A furat 132 m mély, és a vízkitörés a 119,8 m mélységnél jelentkezett. A vízkitörés eredeti magassága 15 m volt, a víz hőmérséklete 11 °C és CO₂-tartalma pedig 2,14 g/l, a vízkitörésre naponta háromszor 2 perces időtartamban került sor, az előtörő víz mennyisége kb. 1000 l volt. A vízkitörések folyamatosan gyengülnek, és a köztük lévő időközök folyamatosan növekszenek. Az eredeti furat környékét a XX. század 90-es éveiben úgy alakították át, hogy az manapság egy természetes forrás képét nyújtja. Az ún. Sivá Brada-i gejzír működésének lényege, hogy a forró vízgőz helyére bezúdul a széndioxid, mely a Kárpátok alatt mélyen meghúzódó talajvizekben nagy mennyiségben van jelen. Ez folyamatosan átbodyog a furat térségében felgyülemlett vízbe addig, amíg ez nem okoz hidrosztatikus nyomáscsökkenést a furat környékén. Ennek következtében a felhalmozódott vízmennyiséget a felhalmozódás helyéről az utánpótlásként befolyó víz hidrosztatikus nyomása kilöki. Az így megürült helyet folyamatosan feltölti a talajvíz újabb mennyisége, melybe folyamatosan átszűrődik a CO₂ és a ciklus újrazedődik. Itt is hosszan elidőztünk, így késő este lett, mire visszautunk szállásunkra.

Szombaton délelőtt a Jászói-barlangot kerestük fel, mely elsősorban cseppkőgazdagságáról híres, azonban rendkívüli látványosak a barlang oldásformái is, valamint az utolsó teremben található huszita feliratok. Hazafelé még megálltunk a Szádelői völgy bejáratánál, ám a buja növényzet miatt nem sok kilátás maradt a sziklákra, ezért a látvány nem nyújtotta azt az élvezetet, melyet tavasszal és ősszel megszoktunk.

Visszaérve szálláshelyünkre a már előzőleg telefonon egyeztetett Buzgó-barlangi (Krasnahorska jaskyňa) látogatás formáságainak intézése közben a közeli panzió vezetője rendkívül kedvező ajánlata révén megmenekültünk a főzéstől, s fejünként 1,70 euroért degeszre ehettük magunkat bográcsgulyással. A Buzgó-barlang fejünként 10 eurós belépődíját – már akinél volt MKBT-s tagsági, illetve osztrák barlangász igazolvány – megspóroltuk. Délután ötkor mentünk be a barlangba, s este nyolc lett, mire visszatértünk. Aki még nem látta a barlangot, annak ez jelentette a túra csúcspontját, bár volt olyan is, aki a gejzírre szavazott. Aki már járt itt, annak a kiépítés volt újdonság. Viszont az Óriáscseppkő és a túra végét jelentő tó mindenkinek hatalmas élmény volt.

Vasárnap még egy villámlátogatást tettünk Krasznahorka várában, majd Tardonán zártuk a túrát. Ezúton is köszönjük a rozsnyói csoportnak a barlangtúrák lebonyolításához nyújtott segítségét. Ígéretet kaptunk arra, hogy jövőre ismét visszatérhetünk, így, akik most nem jutottak le a Körtvélyesi-barlang helikittjeihez ne bánkdójanak, arra és más ínyencségekre is lesz lehetőség.

A Speleo Sport árlistája

Overall:	14 000 Ft-tól 17 500 Ft-ig
Műnyúl:	7 500 Ft
40 L. bag:	4 900 Ft
80 L bag:	6 000 Ft
Ecrin sisak:	16 100 Ft
Elios sisak:	11 800 Ft
Camp sisak:	9 300 Ft
Mv. sisak:	2 900 Ft
Stop csiga:	17 000 Ft
Croll:	9 000 Ft
Ascension:	10 500 Ft
MYO XP :	14 800 Ft
Duo Led 5.:	18 700 Ft
Tikka xp:	11 350 Ft
Kong OK. alu csavaros:	2 285 Ft.
Gázfejlesztők	18 000 Ft-tól 20 350 Ft-ig
Zilmonte static 10,5 mm speleo kötél:	360 Ft/m
Beülők	14 500 Ft-tól
Gumicsizma:	2 900 Ft.

Új, strapabíró overállunk van!!!

Amit nem találsz a weblapon, azt berendeljük neked!!

*Sporttársi üdvözlettel:
Kocsis András*

Címünk: 1094 Budapest, Balázs Béla u 30.

Tel: 06 1 785-9551

Mobil: 06 20- 367-6964

E-mail: kocsisandras@speleo.hu

Weblap: www.speleo.hu

Nyitva tartás: Hétfő, kedd, szerda 10 – 18-ig

Csütörtök 10 – 19-ig

Péntek 10 – 17-ig

MKBT TÁJÉKOZTATÓ

Megjelenik minden páratlan hónap elején (lapzártá: minden páros hónap 10-én)

Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

Tel.: 346-0494, tel./fax: 346-0495. E-mail: mkbtt@t-online.hu

Szerkesztő: Fleck Nóra. Felelős kiadó: dr. Leél-Őssy Szabolcs

A tájékoztató számára leadott cikkek, anyagok tartalmáért a szerzőik felelősek.

Floppyn, CD-n és e-mail-en érkező anyagokat World formátumban tudunk fogadni.

Visszaküldendő: 2009. október 5-ig

JELENTKEZÉSI LAP
a Barlangkutatók Szakmai Találkozójára
Miskolc, 2009. november 6–8.

Név:

Levelezési cím:

.....

..

Előadásom címe (időtartama 15 perc):

.....

.....

Szükségem van: táblára, diavetítőre, írásvetítőre, projektorra, egyéb:

.....

Poszterem címe:

.....

Helyigénye:m xm.

Önálló diavetitésem címe :

.....

.....

Időtartama: perc.

Filmem címe:

.....

Időtartama: perc.

A 6-án du. Vass Imre felújított sírjánál tartandó megemlékezésen részt veszek: igen nem

és autóbuzos szállítást (Miskolc–Sárospatak és vissza) igénylek: igen nem

Kérjük a megfelelő választ beikszelni.

.....

aláírás